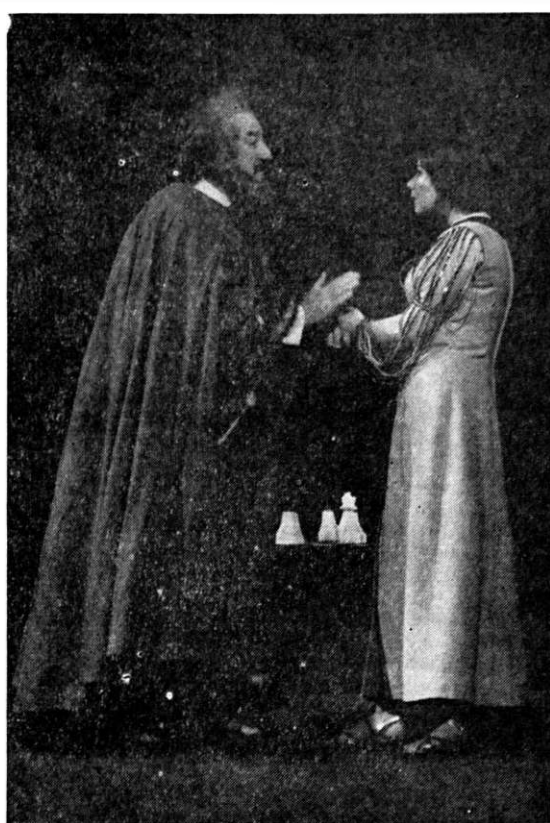

Totodată, jocul lor capătă o anume eleganță, gesturi de ritual, chiar dacă lipsa unei mai torsionate tensiuni dramatice frizează pe alocuri monotonia. Sobră, umană, interpretarea actricească a refuzat retorismul, abordând versul simplu, poate fără monumentalitate, dar și fără patos desuet. Protagonistul spectacolului, Samuel Fischler, a fost un Nathan demn, sincer, emoționant, cu pondere și măsură, inseriind în palmaresul său unul dintre cele mai dificile roluri ale repertoriului universal. Sultanul Saladin a găsit în Mano Rippel un interpret adecvat, cu o gamă complexă de trăiri și sentimente, iar Mihaela Kreutzer a avut candoare și simplitate frustă. Carol Marcovici, sobru, impunător, cu mișcare expresivă în Patriarhul, Adrian Lupu, cum contorsionat, dar ardent în Templier, A. Naimark, Leonie Waldman-Eliad (elevată compoziție), Beatrice Steinmetz și Samy Godrich au întregit ansamblul unui spectacol ce se relevă în repertoriul bucareștean.

La casă se ascultă antologia de traducere a lui Lucian Blaga, în buna interpretare a lui Ion Gropini.

Al. P.

*Samuel Fischler și Mihaela Kreutzer
în „Nathan înțelept” la Teatrul
Evreiesc de Stat*

Teatrul de Dramă și Comedie din Constanța

ÎNTE NOI DOI N-A FOST DECÎT TĂCERE

de Lia Crișan

Mai mult decît efectul propriu-zis dramatic al acestei lucrări de debut cu titlu poetic, ceea ce stîrnește o reală apreciere este efectul așa-zis programatic: ușurința și bogăția de sugestii cu care se umple un tablou multicolorat, diversitatea de nuanțe și de contraste care-l reliefează, finețea și spiritualitatea cu care se animă întru revendicarea unei meniri modeste, dar nobile, cum este încrederea în oameni; și identificarea unui cîmpei posibil de viață, care s-o ilustreze, circumscris și el unei sugestii poetice, cunoscută dintr-un volum de Labiș ca fiind „cielul

răspunderii”. Cielul răspunderii la care se referă autoarea privește interferența celor două sensuri din care e compus, cel social și cel individual, și în această direcție piesa sugerează simplu, în cuvinte calde și pline de miez uneori, că și în spatele indolenței, comodității și superficialității, ca și dincolo de dulcea amănire, se ascund rezerve de energie inepuizabilă; valoarea se ignoră sub un strat călduț de praf și e desul un cuvînt hotărit, o acțiune, pentru a da la o parte tot ceea ce o camuflează și o lipsește de posibilitatea de a se da în vileag. Năravuri — inerii stratificate cu timpul — mici și mari deziluzii, capitulări — mici și mari resemnări — un du-te-vino în cere închis, care macină anii și sufletele și amenință să strivească exact ceea ce omul caută mai mult în lume și în el însuși — personalitatea. Personajele biroului de proiectare al unei instituții din provincie, de care e vorba aici, trăiesc din tabieturi, viața lor e o continuă blazare, între ei s-a creat o coeziune

de chiul, și nu de angajare. Nu sint străfiri, nu comut fărădelegi și acte de indisciplină crasă, au simțul datoriei și al respectului civic, numai că ceva mai subțiat, mai neintegrat în simțul colectiv al datoriei față de societate. Fiecare a ajuns aici din diferite motive personale, și toți laolaltă din cauză că asupra lor nu s-au exercitat revendicări severe din partea superiorilor. Și iată că vine cineva la conducerea instituției care-i cunoaște foarte bine; promovează un singur personaj din galeria de acolo și pe ceilalți se gîndește să-i mute. Noul promovat acceptă sarcinile care i se dau, cu condiția de a le realiza împreună cu întregul colectiv. Ceea ce izbuteste, împotriva tuturor îndoielilor, schimbînd, într-un timp relativ scurt, mentalitatea foștilor lui colegi, care nu erau deloc incapabili, ci pur și simplu neglijați și se neglijau ei înșiși. Din niște fapte lipsite de valoare și de orizont concret, devin niște personalități de nădejde, modeste și demne, de care acum trebuie să se țină seama. Cum? Asta e secretul eroului. Autoarea n-a făcut altceva decît să privească atent un tablou de oameni blazați, să sufle puțin peste această blazare și să zimbească de ceea ce li se poate întîmpla, dacă sint solicitați, unor oameni simpatici și de nădejde, care s-au ignorat un timp. Poate că schimbarea nu e prea convingătoare, dar ea e posibilă și autoarea are tactul de a o releva în flash-uri sugestive. Întreaga poveste are niște ramificații lirice, există un El (Vlad Damian) și o Ea (Silvia Dragu) care se iubesc și nu se destăinuie; multă vreme, motivul acestei abțineri pare naiv și fără rost, pentru ca, dintr-odată, spre final, să aflăm dimensiunea de dramă a vieții eroinei și să înțelegem greutatea gestului său. Tînăra Tuța Roșculeț caută un ideal de bărbat și o cale spre iubire, și le află tocmai acolo unde nu le-a recunoscut, pentru că tînărul Relu Barbălată nu este numai un palavragiu obraznic, dar și un tînăr în formare, și sint suficiente cîteva palme materne spre a-l trezi. Mai există și niște ramificații care, ca să zicem așa, vorbesc despre raporturile dintre generații; tînărul Relu de care am pomenit, Horia, fiul eroinei noastre, grav și de o neașteptată luciditate etc. Autoarea nu creează, cum se zice, în coduri dramatice, caractere; ea schițează personaje și creează raporturi. Multe raporturi. Apoi, din mișcarea lor, ca și cum n-ar avea nici un amestec în toată această întîmplare, extrage, cu un zîmbet simplu, cîte o sugestie, și toate sugestiile merg în același sens — și de aceea ne-am exprimat noi părerea că ceea ce stîrnea o reală apreciere este efectul așa-zis programatic al lucrării. Această capacitate de a crea raporturi de viață și de a extrage din ele fără ostentație sensuri și sugestii actuale, ni se pare principala calitate a autoarei care debutează acum, pe un domeniu pe care îl slujește de multă vreme ca prețuită secretară literară. Adăugăm farmecul siluetelor pe care le compune, poezia și spiritualitatea replicilor sale. Mai tirziu,

vom pretinde ceva mai multă greutate problemelor expuse, adîncirea complexității firii umane și depășirea, pe alocuri, a tentației de a înlocui cu imagini firave argumente și ciocniri care își cer o concretizare dramatică.

Premiera pe țară — pe malul mării. Colectivul condus de regizorul Ion Maximilian a lucrat cu plăcere și cu tact la realizarea unei imagini scenice cit mai convingătoare și fidele textului încredințat. A reușit foarte bine în cele trei ramificații principale ale piesei — colectivul, idila și întîlnirea dintre generații. Colectivul e creionat cu grijă, are farmec și haz, manifestîndu-se prin cîteva prezențe cu aplomb — Viorel Popescu (Nicolae Vasiliu), Zoc Caraman-Ștefan (Leopoldina Polinache), Aurora Simionică (Tuța Roșculeț), Manuela Matak (Manuela Vintilă). Idila are protagoniști care te fac să regreti că „între ei doi n-a fost decît tăcere”; Ileana Ploscaru (Silvia Dragu) și Virgil Andriescu (Vlad Damian). Pentru experimentata actriță, rolul n-a pus prea multe probleme, l-a rezolvat cu prestanță și degajare, un aer de feminitate regală marcîndu-i valoarea. Pentru partener, căruia îi revenea, de fapt, sugerarea motivelor pentru care „n-a fost decît tăcere”, rolul i-a pus ceva mai multe probleme, unele chiar mai dificile, întrucît nu întotdeauna ceea ce era de sugerat era și îndreptățit. Actorul le-a rezolvat calm, stăpînit, cu o vigoare care i-a dat credit și prestanță pe scenă. În ceea ce privește întîlnirile, e de reținut prezența lui Iuliu Popescu în Relu Barbălată, cu mențiunea că, din cauza precipitării, nu se distinge întotdeauna ce spune, și firul grav, dar prea înfipt într-o bătoșenie aristocrată, pe care a evoluat Mircea Nicolae Crețu în rolul lui Horia. E bine că scenograful Mihai Tofan a imaginat metamorfozarea spațiului de joc în sistemul pe care a făcut-o, dar ce urît, ce meschin arată acest spațiu în tabloul cu care se deschide! Lucian Ionescu semnează o ilustrație muzicală excelentă.

C. Paraschivescu

